

Konstitucija Benedikta XIV.

„Ad militantis“ dd 30. Mart. 1742. i priziv.

Piše dr. I. Ang. Ruspini.

Velevažna konstitucija Benedikta XIV. „Ad militantis“ dd 30. Mart. 1742. izdana je svojevremeno proti zloporabama, što su se dešavale sa strane sudaca u pogledu priziva. Zloporabe sastojale su dijelom u tom, što su niže molbe u slučajevima, gdje prizivu po pravu pripada obustavna moć, usprkos priziva nastavljalje sa postupkom odnosno provadjale donesene odluke, dijelom opet u tom, što su više molbe ili primale prizive i sprečavale niže molbe u postupku odnosno u provadjanju donesenih odluka u slučajevima, gdje prizivu ne pripada obustavna moć, ili su u slučajevima, gdje prizivu pripada obustavna moć, primali ga i izdavali zabrane na niže molbe na način protu-propisan.

Konst. „Ad militantis“ je ustanove postojećeg prava sabrala, sustavno i pregledno poredala, prema potrebi rastumačila i svečano ih vrhovnom vlašću i ugledom Sv. Stolice potvrdila, e da im što točnije i sigurnije obdržavanje pribavi i tako spomenute zloporabe ukloni.

Poglavito bavi se konst. „Ad militantis“ s odnošajem priziva naprama Tridentinskim disciplinarnim propisima. Ustanove njene o toj stvari tvore predmet naše rasprave. Konstitucija je i danas u krjeposti i njene odredbe od najveće praktične važnosti.¹⁾ Svojevremeno bilo je potrebno, da ih se ukruti sucima (poglavarima); danas je u prvom redu potrebno, da ih se ukruti potčinjenima i napose duhovnicima. Triden-

¹⁾ Isp. Instructio Congr. EE. et RR. dd. 11. Jun. 1880. act. XXXVII. (A. A. S. XIII., 324 ss): »Pro appellatione serventur normae statutae a Constitutione »Ad militantis« s. m. Bened. XIV. 30. Mart. 1742«

tinski bo propisi ponajvećma se tiču duhovnika, koji su dužni da odredbama i odlukama, što ih biskupi izdaju u svrhu provedbe Tridentinskih propisa, bezodvlačno potpunu pokornost iskažu i u slučajevima, gdje su proti odredbama i odlukama prizvali.

Donosimo u točki I. tekst konstitucije „Ad militantis“; u točki II. navodimo predmete, u kojima prema konstituciji prizivu ne pripada obustavna moć; u točki III. govorimo napose o predmetima vizitacije i korekcije (*Visitatio et correctio morum*); u točki IV. o provedbi Tridentinskih propisa uopće (*Executio decretorum Conc. Tridentini*); u V. o iznimnim slučajevima obustavnog priziva (*Gravamen irreparabile*); u VI. o cenzurama i njihovoj uporabi pri provadjanju Tridentinskih propisa (*Censurae*); u VII. o sudbenom postupku pri provadjanju Tridentinskih propisa (*Processus judicialis*).

I. Tekst konstitucije.²⁾

»Ad militantis ecclesiae regimen nullo meritorum Nostrorum suffragio, sed imperscrutabilis consilii altitudine evocati inter graves curas, quas assidue pro Nostro munere sustinemus, postrema illa non est, in quam totis viribus Nobis incumbendum esse ducimus, ut graves nimium diuturnae nulloque unquam tempero intermissae episcoporum aliorumque ordinariam jurisdictionem habentium querelae adversus majora tribunalia atque illa etiam nostrae Romanae curiae propositae tandem compescantur.

§. 1. *Intimo siquidem animi Nostri mœrore, quum in minoribus adhuc essemus, jamdiu intelleximus, plerosque locorum ordinarios conqueri, sensim abusum irrepisse, quod ad malitiosam petentium suggestionem a patriarchis, metropolitanis, sanctae sedis a latere legatis et diversis dictae Romanae curiae iudicibus inhibitiones sine debito causae et rei, de qua agitur, examine passim concedantur; et quamvis in more positum sit, dictas inhibitiones indebite expeditas pro causae meritis revocari et aboleri, remedium tamen inflicto vulneri non satis esse dicunt, quum interea oporteat episcopos aliosque inferiores iudices in ipso causarum et judiciorum cursu otiosos immorari, ius suum judicialiter asserere et vindicare et ad continendos in officio populos gravia saepe incommoda et dispendia subire.*

§. 2. *E contrario Nobis quoque, dum etiam in minoribus essemus, superiorum iudicum responsiones audire contigit asserentium, memoratas querelas inanes esse, nec ulli innixae fundamento, utpote ex hac unica re causam et originem habentes, quod inferioribus grave est obedientiae ac subjectionis iugum erga majora tribunalia ipsisque nimis displicet sibi subditis appellationis beneficio succurri.*

²⁾ Bullarium Bened. XIV. Romae 1760—1761. I., 60 ss.

§. 3. Porro quum facile haec dissidia componi et succrescentia litium semina avelli possint, si, quae a sacra Tridentina Synodo, ab apostolicis constitutionibus et congregationum decretis provide sancita sunt, debitaee executioni mandentur: Nos idcirco ad conservandam ecclesiae disciplinam restituendamque tribunalibus formam eisdem canonicis legibus consentaneam, pro credito Nobis apostolicae servitutis officio opportune duximus consulendum.

§. 4. Inhaerentes itaque decretis eiusdem Sacri Concilii necnon Congregationis Episcoporum et Regularium iussu et approbatione rec. mem. Clementis PP. VIII. praedecessoris Nostri alias editis die 16. Octobris MDC.³⁾; itemque aliis congregationis particularis iussu pariter et approbatione fel. rec. Urbani PP. VIII. similiter praedecessoris Nostri promulgatis die V. Septembris MDCXXVI.⁴⁾ eorumque declarationibus nuper superadditis a piae mem. Benedicto XIII. etiam praedecessore Nostro in appendice Concilii Romani⁵⁾, aliisque apostolicis constitutionibus hac de re alias editis et innovatis et praesertim constitutioni piae mem. Gregorii XV. quae incipit: *Inscrutabili*, sub datum Romae apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominicae MDCXXII. nonis Februarii.⁶⁾

§. 5. Districte praecipimus et mandamus, ne deinceps ab executione decretorum dicti S. Concilii Tridentini in omnibus illis causis et negotiis, in quibus executio huiusmodi episcopis et locorum ordinariis etiam uti sedis apostolicae delegatis ab eodem sacro Concilio, vel dictis apostolicis constitutionibus appellatione vel inhibitione quacumque postposita commissa est, appellatio aliqua in tribunalibus praedictis recipiatur vel inhibitiones, citationes generales vel speciales cum commissione inserta, monitoria et alia huiusmodi, per quae dictorum decretorum executio retardetur aut processus ad ulteriora in eadem executione suspendatur aut impediatur, quoquo modo concedatur.

§. 6. Itaque a quibuscumque mandatis, prohibitionibus, provisionibus et statutis tam in visitatione quam extra pro divino cultu conservando et augendo et praesertim circa ea, quae observanda et evitanda sunt in celebratione missae aut alio quovis modo respiciunt executionem decreti S. Concilii Sess. XXI. de reformatione cap. 8. et Sess. XXII. in decret. de observ. et evit. in celebrat. missae.

§. 7. Item a decretis cogentibus clericos tam saeculares quam regulares, etiam monachos et exemptos, ad publicas processiones, servata tamen forma constitutionis san. mem. Pii V. quae incipit: *Et si mendicantium*⁷⁾, prout etiam a decretis et provisionibus super praecedentia inter

³⁾ Collectio Lacensis, Acta et decreta conciliorum recentiorum I. col. 427—428.

⁴⁾ Collectio Lacensis, I. col. 428—429.

⁵⁾ Collectio Lacensis, I. col. 429—433.

⁶⁾ Const. Gregorii XV. »*Inscrutabili*« dd. Non. Febr. 1622 (Magn. Bull. Rom. ed. Luxemb. 1727. III., 452 s.).

⁷⁾ Const. Pii V. »*Etsi mendicantium*« dd. XVII. Kal. Jun. 1567 (Magn. Bull. Rom. ed. Luxemb. II. 247 s.).

personas ecclesiasticas tam saeculares quam regulares in eisdem processionibus vel associatione defunctorum, delatione umbellae, et huiusmodi, nec non super observatione censurarum etiam episcopalium et festorum dioecesis iuxta dispositionem eiusdem S. Concilii Sess. XXV. de regular. cap. 12. et cap. 13.

§. 8. Item in omnibus iis, quae ad curam animarum et sacramentorum administrationem quoquo modo pertinent et praesertim adversus monitiones, censuras aut alias provisiones, per quas parochi aut alii curam animarum exercentes diebus saltem dominicis et festis solemnibus plebes sibi commissas salutaribus verbis pascere compelluntur docendo ea, quae ad salutem necessaria sunt, iuxta decretum S. Concilii Sess. V. de reformat. cap. 2.

§. 9. Item adversus deputationem vicariorum etiam perpetuorum cum assignatione congruae, per quos cura animarum exerceatur, quoties plura beneficia curata ex dispensatione apostolica ab aliquo obtineantur vel quoties eadem beneficia curata cathedralibus, collegiatis seu aliis ecclesiis vel monasteriis, beneficiis seu collegiis aut piis locis quibuscumque perpetuo unita et annexa reperiuntur, iuxta praescriptum dicti S. Concilii Sess. VII. de reform. cap. 5. et cap. 7. et iuxta constitutionem san. mem. Pii V. quae incipit: *Ad exequendum*.⁸⁾

§. 10. Item adversus visitationem beneficiorum curatorum, ut supra, perpetuo unitorum, nec non quarumcumque ecclesiarum quomodolibet exemptarum, prouti etiam adversus decreta et provisiones ab ordinario capiendas, ut, quae in eis reparatione indigent, reparentur et cura animarum, si qua illis imminet, aliisque debitis obsequiis minime defraudentur, iuxta dispositionem S. Concilii eadem Sess. VII. de reform. cap. 8. et Sess. XXI. cap. 7.

§. 11. Item a decretis seu mandatis, per quae episcopi etiam uti apostolicae sedis delegati in ecclesiis parochialibus aut baptismalibus, in quibus populus ita numerosus est, ut unus rector non possit sufficere ecclesiasticis sacramentis ministrandis et cultui divino peragendo, cogant rectores vel alios, ad quos pertinet, sibi tot sacerdotes ad hoc munus adungere, quot sufficiant ad sacramenta exhibenda et cultum divinum celebrandum aut etiam invitis rectoribus procedant ad constitutionem novarum parochiarum eum assignatione competentis portionis, ubi ob locorum distantiam sive difficultatem parochiani sine magno incommodo ad percipienda sacramenta et divina officia audienda accedere non possunt; vel denique propter pauperatam et ceteris casibus a iure permissis deveniant ad uniones perpetuas aliorum beneficiorum simplicium, non tamen regularium, iuxta dispositionem S. Concilii Sess. XXI. de reform. cap. 4. et cap. 5. et Sess. XXIV. similiter de reform. cap. 13.

§. 12. Item a deputatione coadjutorum aut vicariorum pro tempore vel aliis provisionibus ab episcopo capiendis etiam tamquam apostolicae

⁸⁾ Const. Pii V. »Ad exequendum« dd. Kal. Nov. 1567 (Magn. Bull. Rom. ed. Luxemb. II., 259 s.).

sedis delegato, quando illiterati et imperiti parochialium ecclesiarum rectores sacris minus apti sunt officiis, cum assignatione partis fructuum pro sufficienti illorum victu; nec non a suspensione atque etiam a privatione illorum, qui turpiter et scandalose vivunt, et postquam praemoniti sunt, in sua nequitia incorrigibiles perseverant, juxta praescriptum eiusdem Concilii dicta Sess. XXI. de reform. cap. 6.

§. 13. Item a translatione beneficiorum simplicium etiam juris patronatus ex ecclesiis, quae vetustate vel alias coHapsae sint et ob eorum inopiam nequeant instaurari, vocatis iis quorum interest, in matrices aut alias ecclesias cum omnibus emolumentis et oneribus, prout etiam a decretis cogentibus patronos, rectores, beneficiatos aut parochianos sive populum ad refectionem et instauracionem ecclesiarum parochialium servata forma Sacri Concilii dicta Sess. XXI. cap. 7.

§. 14. Item a censuris, sequestratione et subtractione fructuum aut aliis quibuscumque provisionibus pro cogendis ad residentiam parochis ceterisque omnibus, quibus cura animarum incumbit, juxta decretum eiusdem Sacri Concilii Sess. XXIII. de reform. cap. 1.

§. 15. Item a denegatione, revocatione, suspensione vel restrictione et limitatione facultatis audiendi confessiones respectu eorum qui parochiale beneficium non obtinent, etiam si fuerint regulares, pro excipiendis confessionibus saecularium, juxta ordinationem S. Concilii Sess. XXIII. cap. 15. et praedecessorum Nostrorum constitutiones ac praecipue illam fel. rec. Clementis X., quae incipit: *Superna*.⁹⁾

§. 16. Item in illis civitatibus aut locis, ubi vel parochiales ecclesiae certos non habent fines nec earum rectores proprium populum, quem regant, sed promiscue petentibus sacramenta administrant, vel etiam nullae sunt parochiales, a divisione seu distinctione parochiarum earumque ordinatione sive institutione in titulum perpetuum, juxta decretum S. Concilii Sess. XXIV. de reform. cap. 13.

§. 17. Item a deputatione vicarii vel oeconomi cum assignatione congruae pro tempore, quo vacat ecclesia parochialis; prout etiam ab indictione concursus, relatione examinerum, nec non praelectione et provisione episcopi in eodem concursu, juxta definitionem S. Concilii eadem Sess. XXIV. de reform. cap. 18.

§. 18. Item a mandatis seu decretis inhibentibus praedicationem vel publicas lectiones, aut coercentibus vel punientibus quoscumque, etiam exemptos tam saeculares quam regulares, qui in alienis ecclesiis, quae suorum ordinum non sunt, absque episcopi licentia, et in ecclesiis suis aut suorum ordinum non petita illius benedictione aut ipso contradicente praedicare praesumpserint; juxta decretum S. Concilii Sess. V. de reform. cap. 2. et Sess. XXIV. similiter de reform. cap. 4. et constitutionem piae mem. Gregorii XV., quae incipit: *Inscrutabili* § fin. una cum declarationibus contentis in constit. Clementis PP. X., quae incipit: *Superna*.

⁹⁾ Const. Clementis X. »Superna« dd. XI. Kal. Jul. 1670 (Magn. Bull. Rom. ed. Luxemb. VI., 305 ss.).

§. 19. Et generaliter in omnibus iis, quae pertinent ad curam animarum et rectam sacramentorum administrationem adversus visitationem, correctionem, coercionem et quascumque alias provisiones episcopi dioecesani etiam quoad exemptos sive saeculares sive regulares juxta laudatam constitutionem Gregorii XV., quae incipit: *Inscrutabili*.

§. 20. Item adversus quascumque provisiones et decreta pro conservanda aut restituenda clausura sanctimonialium aut pro correctione seti punitione eorum, qui circa personas intra monasteria degentes aut circa clausuram vel circa bonorum administrationem deliquerint. Prout etiam ab examine pro approbatione vel reprobatione confessoriorum sive regularium sive saecularium quomodocumque exemptorum et tam ordinariorum quam extraordinariorum pro excipiendis confessionibus monialium etiam regularibus subiectarum; itidemque a decretis vel aliis quibuscumque provisionibus cogentibus administratores sive saeculares sive regulares quomodolibet exemptos ad reddendam singulis annis rationem bonorum ad monasteria huiusmodi pertinentium; ac demum a quibuscumque decretis super amotione capellanorum, sacristarum et aliorum quorumcumque officialium et ministrorum tam saecularium quam regularium ipsis monialibus inservientium juxta dispositionem S. Concilii Sess. XXV. de regular. et monial. cap. 5. cap. 9. et cap. 10., servata tamen quoad regulares et exemptos forma praedictae constitutionis rec. mem. Gregorii XV., quae incipit: *Inscrutabili*.

§. 21. Item adversus pastoralement visitationem dioecesis et praesertim monasteriorum commendatorum, abbatiarum, prioratum et praepositarum, in quibus non viget regularis observantia, nec non beneficiorum tam curatorum, quam non curatorum, saecularium et regularium qualitercumque commendatorum, etiam exemptorum; prout etiam ab executione eorum, quae in ipsa visitatione mandata, decreta aut iudicata fuerint. Nec non similiter a quibuscumque decretis et provisionibus etiam extra visitationem pro conservatione vel reparatione ecclesiasticae disciplinae quoad vitam, mores et honestatem quorumcumque clericorum, luxum, commensationes, choreas, luxus, crimina et saecularia negotia fugienda atque evitanda juxta plura decreta dicti S. Concilii et praesertim Sess. VI. de reform. cap. 4. Sess. XIII. cap. 1. Sess. XIV. cap. 4, Sess. XXI. cap. 8, Sess. XXII. cap. 1. et 8. et Sess. XXIV. cap. 10., ad formam tamen decretorum S. Congregat. Episcoporum de mandato s. m. Clementis VIII. editorum anno MDC.

§. 22. Item a decretis cogentibus praesentatos electos vel nominatos a quibusvis ecclesiasticis personis, etiam Nostris et sedis apostolicae nunciis, ad quaevis ecclesiastica beneficia ad se subjiendum examini ordinarii antequam instituantur confirmentur vel admittantur, quemadmodum cavetur Sess. VII. de reformat. cap. 13.

§. 23. Item a denegatione sacrorum ordinum vel adscensus ad alios majores; prout etiam adversus suspensionem ab ordinibus jam susceptis ob crimen occultum sive ex informata conscientia juxta dispositionem S.

Concilii Sess. XIV. de reform. cap. 1. et cap. 3. et Sess. XXI. cap. 1. et Sess. XXIII. cap. 16.

§. 24. Item a praeiixione termini, intra quem regularis episcopo non subditus, qui intra claustra monasterii degat et extra ea ita notorie deliquerit, ut populo scandalo sit, a suo superiore puniri debeat, ac de punitione ipse episcopus certior fieri juxta decretum S. Concilii Sess. XXV. de regular. cap. 14. et const. fel. recor. Clementis PP. VIII. quae incipit: *Suscepti muneris*.¹⁰⁾ Nec non adversus punitionem et correctionem eorundem regularium, qui circa personas intra septa degentes aut circa clausuram ipsam deliquerint, juxta praedictam constitutionem Gregorii XV., quae incipit: *Inscrutabili*.

§. 25. Item a censuris aut aliis provisionibus contra concubinariorum et praesertim clericos etiam retinentes domi aut extra mulieres suspectas; juxta praescriptum S. Concilii Sess. XXIV. de reform. matrim. cap. 8. et Sess. XXV. de reform. cap. 14.

§. 26. Item adversus privationem privilegii fori et alias provisiones contra clericos non incedentes in habitu et tonsura et in aliis casibus a S. Concilio praescriptis Sess. XIV. de reform. cap. 6. et Sess. XXIII. similiter cap. 6.

§. 27. Prout etiam ab examine, probatione vel reprobatione patri-
monii sacri, pensionis ecclesiasticae aut beneficii quoad clericos promovendos ad sacros ordines; juxta dispositionem eiusdem Concilii Sess. XXI. de reform. cap. 2.

§. 28. Item adversus convocationem capituli, quam faciat episcopus ad aliquid deliberandum et juxta vota ipsorum capitularium concludendum, quoties de re ad suum vel suorum commodum spectante non agatur, juxta decretum S. Concilii Sess. XXV. de reform. cap. 6.

§. 29. Item a mandatis seu decretis super conversione tertiae partis fructuum et quorumcumque proventuum et obventionum tam dignitatum quam canonicatum, personatum, portionum et officiorum in distributiones quotidianas, earumque divisione inter dignitates obtinentes et ceteros divinis interessentes in ecclesiis tam cathedralibus quam collegiatis, in quibus nullae sunt distributiones huiusmodi quotidianae vel ita tenues, ut verisimiliter negligantur; juxta constitutionem eiusdem Concilii Sess. XXI. de reformat. cap. 3. et Sess. XXII. similiter de reformat. cap. 3.

§. 30. Item adversus exercitium facultatem episcopis competentium super executione omnium piarum dispositionum tam in ultima voluntate quam inter vivos in casibus a jure concessis, juxta dispositionem S. Concilii Sess. XXII. de reform. cap. 8.

§. 31. Item a visitatione hospitalium, collegiorum quorumcumque et confraternitatum laicorum, eleemosynarum montium pietatis sive charitatis et omnium piorum locorum quomodocumque nuncupatorum, etiamsi eorum

¹⁰⁾ Const. Clementis VIII. »Suscepti muneris« dd. VII. Kal. Mart. 1596 (Magn. Bull. Rom. ed. Luxemb. III., 59 s.).

cura ad laicos pertineat, aut exemptionis privilegio sint munita; ac denique a cognitione et executione eorum omnium, quae ad Dei cultum aut animarum salutem seu pauperes sustentandos instituta sunt; juxta dictum decretum S. Concilii Sess. XXII. de reform. cap. 8.

§. 32. Item a decretis seu mandatis cogentibus administratores tam ecclesiasticos quam laicos etiam exemptos fabricae cujusvis ecclesiae, etiam cathedralis, hospitalis, confraternitatis, eleemosynae montis pietatis, et quorumcumque piorum locorum ad reddendam singulis annis ipsi ordinario rationem suae administrationis, nisi aliud in institutione et ordinatione talis ecclesiae seu fabricae expresse cautum fuerit; juxta decreta Concilii Sess. VII. de reform. cap. 13. et Sess. XXII. cap. 9. et Sess. XXV. cap. 8.

§. 33. Item a decretis compellentibus notarios etiam apostolica, imperiali, aut regia auctoritate creatos et scribentes, in causis ecclesiasticis vel spiritualibus ad se subjiciendum examini, eorumque remotione vel suspensione in casu delicti vel imperitiae juxta praescriptum S. Concilii dicta Sess. XXII. cap. 10.

§. 34. Item ab erectione seminarii et taxatione quarumcumque dignitatum, personatum, officiorum, praebendarum, portionum, abbatiarum et prioratum cujuscumque ordinis etiam regularis, hospitalium, quae dantur in titulum vel administrationem et beneficiorum quorumcumque, etiam regularium, etiam juris patronatus, etiam exemptorum, etiam nullius dioecesis, vel aliis ecclesiis, monasteriis, hospitalibus et aliis quibusvis locis piis etiam exemptis annexorum, ac quorumcumque aliorum ecclesiasticorum reddituum seu proventuum ad fabricas ecclesiarum, confraternitates et monasteria omnia, non tamen mendicantium, pertinentium, nec non decimarum quacumque ratione ad laicos atque etiam milites cujuscumque militiae aut ordinis, Hierosolymitano excepto, spectantium, pro eiusdem seminarii manutentione; prout etiam ab unione et applicatione aliquot beneficiorum simplicium, nec non a decretis cogentibus eos, qui scholasterias obtinent, vel quibus lectionis vel doctrinae munus est annexum, ad docendum per se ipsos vel idoneos substitutos; et generaliter a mandatis et provisionibus, quae quoquo modo respiciunt curam, directionem et administrationem seminarii plenamque executionem decreti editi a S. Concilio super collegio puerorum in singulis cathedralibus instituendo Sess. XXIII. de reform. cap. 18.

§. 35. Item a mandatis seu decretis cogentibus oeconomos, vicarios capitulares ad reddendam rationem administrationis per eos gestae sede episcopali vacante, juxta praescriptum S. Concilii Sess. XXIV. de reform. cap. 16.

§. 36. Item a comminatione excommunicationis a jure latae et a sententia excommunicationis latae ab homine, suspensionis et interdicti, nisi appellatio fuerit interposita ex capite nullitatis; et e converso a sententia absolutionis ab eisdem censuris ecclesiasticis.

§. 37. Et generaliter ab executione aliorum quorumcumque decretorum dicti S. Concilii Tridentini episcopis atque ordinariis locorum de-

mandata ab ipso Concilio et in constitutione fel. rec. Pii Papae IV., quae incipit: *Benedictus Deus*.⁴¹⁾)

§. 38. Volumus, praecipimus et mandamus, quod ab archiepiscopis, patriarchis seu primatibus, aliisque iudicibus ecclesiasticis, etiam Nostris et sedis apostolicae nuntiis vel de latere legatis, etiam S. R. E. cardinalibus, atque etiam Camerae Nostrae generali auditore, Signaturae iustitiae praefecto, ceterisque iudicibus Romanae curiae, eorumque vicariis et officialibus, citationes generales vel speciales cum commissione inserta, monitoria et alia huiusmodi cum inhibitione, per quam executio decretorum, mandatorum et provisionum huiusmodi retardetur, suspendatur aut impediatur, minime concedantur; et, quatenus nunc aut imposterum concessa fuerint, nullatenus inhibeat, atque ab episcopis aliisque locorum ordinariis impune sperni possint; quacumque consuetudine etiam immemorabili vel quovis privilegio aut stylo concedendi inhibitiones in causis praedictis, etiam temporarias, penitus exclusis. Nos enim citationes et monitoria aliter, quam ut praefertur concessa vel imposterum concedenda nulla atque irrita declaramus et pro nullis atque irritis haberi volumus et mandamus: decernentes, quod adversus decreta, mandata et provisiones eiusmodi, quas vel quae ab episcopis aliisque locorum ordinariis fieri vel capi contigerit in causis et negotiis praedictis, vel simplex duntaxat et extrajudicialis recursus per viam supplicis libelli ad Nos et successores Nostros Romanos Pontifices, vel respective et juxta causarum naturam et qualitatem appellatio ad quos de jure in solo devolutivo et sine retardatione et praejudicio legitimae executionis recipi et admitti posse.

§. 39. Quoniam vero in hisce ipsis negotiis et causis, in quibus inhibitiones canonicam executionem impediunt aut suspendentes concedi non debent, dari possunt casus, qui per ipsum S. Concilium Tridentinum vel juxta eius mentem per apostolicas constitutiones et sacrarum Congregationum declarationes aut communem doctorum sententiam a praefata generali regula de non concedendis inhibitionibus eisque posthabendis excipiuntur, quique ut plurimum non aliter quam prudenti iudicis arbitrio secundum particulares facti circumstantias aestimari possunt: hinc Nos,

⁴¹⁾ Const. Pii VI. »Benedictus Deus« dd. VII. Kal. Febr. 1564. (Magn. Bull. Rom. ed. Luxemb. II, 111 s.): »§. 3. Mandamus autem in virtute sanctae obedientiae, et sub poenis a sacris canonibus constitutis, aliisque gravioribus, etiam privationis, arbitrio Nostro infligendis, universis et singulis venerabilibus fratribus nostris, patriarchis, archiepiscopis, episcopis, et aliis quibusvis ecclesiarum praelatis, cuiuscumque status, gradus, ordinis et extra diligenter observent, et a subditis quisque suis, ad quos quomodocumque decreta et statuta in ecclesiis suis, civitatibus et dioecesibus in iudicio et extra diligenter observent, et a subditis quisque suis, ad quos quomodolibet pertinent, inviolabiliter faciant observari, contradictores quoslibet et contumaces per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas etiam iis ipsis decretis contentas appellatione postposita compescendo, invocato etiam, si opus fuerit, brachii saecularis auxilio.«

ne sub eiusmodi praetextu inhibitiones ut supra prohibitaе vulgo et sine ullo detectu etiam in casibus non exceptis concedantur, statuimus et mandamus, quod in dictis causis et negotiis superius expressis metropolitani, patriarchae, primates alique iudices praedicti, et praesertim Camerae Nostrae generalis auditor eiusque locumtenentes, et Signaturae iustitiae praefectus eiusque auditor, ad quos in contingenti casu pro obtinenda inhibitione recursum haberi contigerit, etiamsi asseratur casum illum a S. Concilio vel apostolicis constitutionibus quacumque de causa exceptum esse, nihilominus literas citatorias vel monitoria cum inhibitione eiusmodi non concedant, nisi prius ex facti circumstantiis in supplici libello a parte recurrente clare ac dilucide exponendis et cum aliquo documento semiplene saltem verificandis eisdem apparuerit, casum illum esse de exceptis, et propterea episcopo vel ordinario loci inhibendum esse, ne ad ulteriora procedat; tunc enim et non alias et postquam ipsi iudices quorum conscientiam hac in parte oneramus, super dicto supplici libello manu sua rescripserint, quod inhibito concedi possit, libellusque cum rescripto eiusmodi in actis productus fuerit diligenter ibidem custodiendus et asservandus, liceat eorum notariis sive actuariis literas citatorias cum dicta inhibitione expedire et parti recurrenti tradere, ita tamen, ut in earum calce expresse adjiciatur sequens clausula: »Nos enim, attentis iuribus in et supplici libello nobis praesentatis atque in actis exhibitis, sic ut praefertur, inhibendum esse speciali rescripto mandavimus.« Alias literae eiusmodi sine tali clausula nullam vim inhibendi habeant in casibus praedictis.«

§. 40. Et nihilominus, si notarii sine dicto speciali rescripto super supplici libello aut sine productione illius in actis aut sine praedicta clausula citationes ullas aut monitoria cum inhibitione sub quocumque praetextu seu colore expedire ac tradere praesumpserint, etiamsi illae aut illa a iudice subscripta fuerint, poenam infamiae et perpetuae inhabilitatis ad officium notarii in causis ecclesiasticis exercendum, et quoad illos Camerae nostrae generalis auditoris aut aliorum Romanae curiae iudicum superius expressorum, etiam quinquaginta ducatorum auri de camera pro una medietate Camerae Nostrae apostolicae et pro alia ipsi parti recurrenti et in causa interesse habenti, sin minus alicui ex locis piis arbitrio Nostro Notrorumque successorum destinando, applicandam ipso facto incurrant.

§. 41. Ad haec similiter inhaerentes dispositioni eiusdem S. Concilii Sess. VII. de ref. cap. 14. et Sess. XIV. cap. 5 nec non etiam decreto piae mem. Benedicti XIII hac in re promulgato inter eius additiones ad decreta Urbani papae VIII, in appendice ad Concilium Romanum volumus et mandamus, quod clerici saeculares aut regulares extra monasterium degentes quomodolibet exempti in civilibus causis mercedum et miserabilium personarum, etiamsi certum iudicem a sede apostolica deputatum in partibus habeant, in aliis vero, si ipsum iudicem non habuerint, coram locorum ordinariis tamquam ab ipsa sede delegatis conveniri in prima instantia et iure medio ad solvendum debitum cogi possint.

§. 42. Quo vero ad personas non exemptas inhaerendo similiter dispositioni eiusdem S. Concilii Sess. XIII. de reform. cap. 1. et Sess. XXII.

cap. 7. et Sess. XXIV. cap. 20. nec non supradictis decretis generalibus Congregationis Episcoporum editis anno MDC. cum novissimis additionibus seu declarationibus piae mem. Benedicti XIII. in appendice Concilii Romani volumus, statuimus et mandamus, quod causae omnes tam civiles quam criminales ad forum ecclesiasticum pertinentes, exceptis privilegiatis, quae ex eodem Concilio vel alias juxta canonicas sanctiones apud Nos et sedem apostolicam tractari possunt aut debent, coram ordinariis locorum duntaxat in prima instantia cognoscantur, neque a metropolitanis, patriarchis aut primatibus aliisque iudicibus ecclesiasticis, etiam Nostris et sedis apostolicae nuntiis vel de latere legatis, aut Camerae Nostrae generali auditore, et ceteris quibuslibet curiae Nostrae iudicibus ad se evocari vel aliis committi possint, nisi per viam legitimae appellationis et in casibus ut supra non prohibitis ad ipsorum tribunalia deferantur.

§. 43. Appellationes autem non recipiantur neque inhibitiones vigore illarum concedantur, nisi prius constiterit, quod nedum legitimam personam et intra legitima tempora vere appellatum fuerit, sed etiam quod appellatum fuerit a sententia definitiva vel habente vim definitivae, aut a gravamine, quod per definitivam sententiam reparari non possit, idque per publica documenta, quae realiter in actis exhibeantur; tunc enim et non antea iudici, ad quem appellatum fuerit, in causa se intromittere, citationes et inhibitiones concedere liceat, dummodo tamen concedantur cum inscriptione tenoris sententiae aut decreti definitivi seu vim definitivae habentis vel damnum per definitivam irreparabile inferentis alias citationes, inhibitiones, processus et inde secuta quaecumque sint ipso jure nulla atque impune sperni possint.

§. 44. Quod si appellans asserat sententiae aut decreti exemplum authenticum culpa iudicis a quo vel notarii sine actuarii habere non posse, tunc saltem copiam simplicem sententiae seu decreti in actis producere teneatur, eiusque tenori in literis inhibitorialibus inserto adiicienda erit, prout adiici volumus et mandamus, in earum corpore expressa conditio: »Quatenus tamen tenor insertus vere et in substantialibus cum originali concordet, eodemque originali praesentes literae sint in tempore posteriores, alioquin nullae et irritae censeantur.« Et si secus factum fuerit, inhibitiones aliter concessae nullatenus afficiant et notarii sive actuarii, qui illas expediverint, incidant in poenas superius expressas.

§. 45. Quum vero a gravamine, quod per definitivam reparari nequit, appellatum fuerit, si quidem res sit de carceratione iam secuta, cum verbali mandato non aliter expediri poterunt inhibitiones vigore appellationes, quam constituto prius de ipsa carceratione per depositionem saltem duorum testium. Interim tamen, appellans in eodem, quo reperitur, carcere permanebit, donec aliter servatis servandis iudicatum fuerit. Ubi vero agatur de censuris iam prolatis vel de comminatione carcerationis, torture aut censurarum, observetur omnino dispositio dictorum decretorum Congregationis Episcoporum sub rec. mem. Clemente VIII. iuxta additiones et declarationes piae mem. Benedicti.

§. 46. Ulterius in praedictis causis in prima instantia pendentibus vel aliis expressis, in quibus non admittitur appellatio in suspensivo, citationes, quae expediri solent coram cardinali Signaturae iustitiae praefecto, vel ad effectum comparendi vel pro adeundo eandem Signaturam, tametsi ab eius auditore subscriptas, vim inhibendi nullatenus sortiri posse volumus, easque ad praedictos alios duntaxat effectus, comparendi scilicet vel adeundi Signaturam expeditas, censi, non autem ad retardandam executionem vel suspendendum processum ad ulteriora.

§. 47. Denique quoad causas privilegiatas, quae, ut praefertur, in prima etiam instantia apud Nos et sedem apostolicam tractari possunt, nihil ex antiquo mutandum esse volumus, sed monitoria in illis coram Camerae Nostrae generali auditore vel eius locumtenentibus, prout hactenus laudabiliter observatum est, expedienda esse iuxta praescriptum apostolicarum constitutionum et praesertim fel. rec. Pauli V. praedecessoris Nostri in constitutione, quae incipit: *Universi*,¹² necnon praedictarum additionum et declarationum Benedicti XIII., exceptis tamen monitoriis intimandis ultra montes, in quibus ad evitanda scandala et litigantium incommoda volumus, omnino renovari et observari stylum, qui olim in eo tribunali vigeat, id est, quod ad eiusmodi monitoriorum expeditionem non aliter procedatur quam oblato prius ipsi auditori vel alteri ex eius locumtenentibus, coram quo monitorium expediendum erit, supplici libello universam facti speciem clare et dilucide continente, et praevio etiam eiusdem indicis rescripto, quod monitorium expedire possit, penes causae notarium vel actuarium diligenter custodiendo. Et si aliter quam praefertur et absque dicto supplici libello ac speciali iudicis rescripto dicta monitoria ultra montes intimanda expedita fuerint, notarius sive actuarium et substitutus, qui illa expediverit, ipso facto incidat in poenas superius expressas.

§. 48. Omnia et singula hactenus a Nobis disposita ad rectam iudiciorum methodum restituendam eo impensius ab omnibus exacte custodiri et observari mandamus, quo clarius constat hac Nostra constitutione non novas ferri sed antiquas instaurari leges provide sapienterque institutas et temporum iniuria ac hominum fraude obsoletas et novo pontificiae auctoritatis praesidio communiri, ordinem procedendi in causis iam diu praescriptum superioribus et inferioribus tribunalibus a Sac. Tridantina Synodo, Congregationum decretis et praedecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum constitutionibus aliisque ordinationibus apostolicis. Idemque, si ipsi iudices omni remoto, ut par est, humanae cupiditatis affectu, prae oculis solum habuerint quae tam maturo tamque saluberrimo sunt constituta et ordinata consilio, facile eorum quilibet agnoscet, quae sui et quae alieni ministerii partes esse debeant in admittendis ac respective reiiciendis causarum appellationibus: atque ita fiet, ut non solum unicuique in suo ordine debita iurisdictionis et auctoritatis praerogativa servetur, sed etiam, ut extinctis prorsus ac radicitur avulsis omnium contentionum

¹² Const. Pauli V. »Universi« dd. Kal. Mart. 1611 (Magn. Bull. Rom. ed. Luxemb. III, 297 ss.).

et discordiarum seminibus, mutuo charitatis vinculo tribunalia socientur et inter illa recte agendi disciplina christiano populo utilis et necessaria restituatur.

§. 49. Demum, ut exemplo Nostro omnes praemissorum executioni caute et pro viribus incumbant, et ut praesertim notariis, tabellionibus et eorum actuariis et substitutis omnis contraveniendi ansa praecidatur, volumus et expresse mandamus, processus et acta causarum in Nostra Romana curia coram quovis iudice pendentium, ac inhibitiones, appellationes, monitoria aliasque citatoriales et inhibitoriales literas, quas ab iisdem notariis eorumque substitutis scientibus vel insciis iudicibus vel alias quomodolibet in posterum expediri contigerit, sedulo recognosci et examinari per fide dignas personas a Nobis opportune deputandas quae si deprehenderit, easdem inhibitiones contra huius constitutionis formam et ad subterfugienda ordinariorum et episcoporum iudicia quaesito gravaminis colore fuisse perperam concessas et expeditas, in eosdem notarios et substitutos canonicis poenis alixisque Nobis supra expressis severe pro modo culpae animadvertant.

§. 50. Decernentes has praesentes literas semper validas et efficaces existere et fore suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere ac ab illis, ad quos spectat et pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter et inconcusse observari sicque et non aliter in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos etiam causarum palatii apostolici auditores ac. S. R. E. praefatae Cardinales etiam de latere legatos et eiusdem sedis nuncios aliosve quoslibet quacumque praeeminentia et potestate fungentes et functuros, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§. 51. Non obstantibus praemissis etc. §. 52. Ut autem eadem praemissa etc. §. 53. Nulli ergo hominum etc.»

II. Predmeti, u kojima priziv (u pravilu) ne ima odgodne (obustavne) moći:

1. Ne ima odgodne moći priziv proti odredbama i mjerama, što ih biskup preduzima u svrhu, da se prema propisima uzdrži i umnoži bogoslužje, te iz njega uklone zloporabe (Const. „Ad militantis“ § 6., cap. 8. Sess. XXI. de ref., Sess. XXII. Decretum de observ. et evit. in celebr. missae).

2. Ne ima odgodne moći priziv proti odredbama i mjerama, što ih biskup preduzima, da duhovnici jednog i drugog stališa prisustvuju javnim ophodima i proglašuju i obdržavaju cenzure i biskupijske blagdane; jednako ni proti odlukama biskupovima, kojima rješava sporove duhovnika o prednosti (praecedentia)

pri javnim ophodima i sprovodima (Const. „Ad militantis“ § 7., cap. 12. 13. Sess. XXV. de reg. et mon., Const. Pii V. „Etsi mendicantium“).

3. Ne ima odgodne moći priziv proti odredbama i mjerama biskupovima, koje se odnose na duhovnu pastvu i dijeljenje sakramenata (Const. „Ad militantis“ § 8., cap. 2. Sess. V de ref.).

4. Ne ima odgodne moći priziv proti odredbi biskupovoj, kojom postavlja privremenog ili trajnog zamjenika u slučaju, kada je kuratna nadarbina stalno spojena sa stolnom, zbornom ili inom crkvom, sa nadarbinom, samostanom, zavodom ili drugom pobožnom uredbom, te kada tim zamjenicima dopituje pristojno uzdržavanje (Const. „Ad militantis“ § 9., cap. 5. 7. Sess. VII. de ref., Const. Pii V. „Ad exsequendum“).

5. Ne ima priziv odgodne moći proti vizitaciji kuratnih nadarbina, spomenutih u predjašnjoj točki, te svih inih crkvi, kakogod izuzete bile; kao što ni proti odredbama i mjerama, što ih biskup preduzima, da se u njima potrebni popravci izvedu i duhovna pastva, ukoliko je s njima spojena, propisno vrši, a i sve druge dužnosti i obveze ispune (Const. „Ad militantis“ § 10., cap. 8. Sess. VII. de ref., cap. 7. Sess. XXI. de ref.).

6. Ne ima odgodne moći priziv, kada biskup sili ravnatelje u kuratnim crkvama, gdje napučenost to iziskuje, neka si uzmu pomoćnike potrebne za dijeljenje sakramenata i bogoslužje, te tim pomoćnicima dopituje pristojno uzdržavanje; isto tako, kada biskup i proti volji ravnatelja osniva novu župu tamo, gdje velika udaljenost ili tegoba puta priječi župljane, da ne mogu pristupiti bogoslužju i sakramentima, te novom župniku dopituje pristojno uzdržavanje; jednako, kada biskup radi siromaštva ili drugih kanonskih razloga sjedinjuje jednostavne neredovničke nadarbine sa župnim nadarbinama (Const. „Ad militantis“ § 11., cap. 4. 5. Sess. XXI. de ref., cap. 13. Sess. XXIV. de ref.).

7. Ne ima odgodne moći priziv, kada biskup postavlja koadjutora ili privremenog pomoćnika župniku, koji radi neznanja ili nespretnosti nije potpuno sposoban da vrši duhovnu pastvu, te tom koadjutoru ili pomoćniku dopituje pristojno uzdržavanje; jednako ni onda, kada biskup suspendira ili nadarbine lišava župnika, koji vodi nečudoredan i sablažnjiv život, a

ne da se popraviti (Const. „Ad militantis“ § 12., cap. 6. Sess. XXI. de ref.).

8. Ne ima priziv odgodne moći, kada biskup jednostavne nadarbine iz crkvi, koje su razrušene, a ne mogu se radi vlastitog siromaštva popraviti, prenosi u matice ili druge crkve; jednako ni onda, kada sili patrona, župnika, nadarbenike i župljane na popravak ili novogradnju razrušene župne crkve, odnosno kada župnu nadarbinu prenosi u drugu crkvu u slučaju, gdje pozvani faktori razrušenu župnu crkvu ne mogu popraviti (Const. „Ad militantis“ § 13., cap. 7. Sess. XXI. de ref.).

9. Ne ima odgodne moći priziv proti cenzurama, sekvestraciji i oduzimanju prihoda kao ni proti drugim mjerama, kojima biskup sili župnike i druge dušobrižnike da prebivaju u sijelu svoje službe (Const. „Ad militantis“ § 14., cap. 1. Sess. XXIII. de ref.).

10. Ne ima priziv odgodne moći, kada biskup duhovnicima obojeg staleža, koji ne posjeduju župničke službe, uskraćuje, opozivlje, suspendira ili ograničuje ovlast ispovijedati, i to neredovnicima u pogledu svih vjernika, a redovnicima u pogledu neredovnika (Const. „Ad militantis“ § 15., cap. 15. Sess. XXIII. de ref., Const. „Superne“ §§ 4.—7.).

11. Ne ima odgodne moći priziv, kada biskup u gradovima i mjestima, gdje postoji više župa tako, da pojedini vjernici nijesu doznačeni pojedinom župniku, dodjeljuje svakom pojedinom župniku njegove vjernike; jednako ni onda, kada osniva župe u krajevima, gdje ih dosada nije bilo (Const. „Ad militantis“ § 16., cap. 13. Sess. XXIV. de ref.).

12. Ne ima odgodne moći priziv, kada biskup postavlja upravitelja za vrijeme, dok je župa ispražnjena, te mu dopituje pristojno uzdržavanje iz prihoda župne nadarbine; jednako ni onda, kada raspisuje natječaj za ispražnjenu župu, kada sinodalni ispitači kandidate odobre ili zabace i kada biskup između odobrenih na ispitu bira te odabranom župu podjeljuje (Const. „Ad militantis“ § 17., cap. 18. Sess. XXIV. de ref.).¹³

13. Ne ima priziv odgodne moći, kada biskup komu zabranjuje javno predavanje ili propovijedanje, te kada proti ne-

¹³⁾ Isp. Const. Pii V. »In conferendis« dd. XV. Kal. April. 1567 (Magn. Bull. Rom. ed. Luxemb. II, 234 s.); Const. Bened. XIV. »Quum illud« dd. 14. Dec. 1742. (Bull. Bened. XIV. I, 98 ss.); Litt. Bened. XIV. »Redditae Nobis« dd. 9. April. 1746. (Bull. Bened. XIV. II, 11 ss.).

poslušnima u toj stvari postupa, i napose, kada postupa proti redovnicima, koji ili u crkvama svoga reda propovijedaju, usprkos njegove zabrane ili ne zatraživši prije njegova blagoslova, ili u crkvama ostalima bez njegove dozvole (Const. „Ad militantis“ § 18., cap. 2. Sess. V. de ref., cap. 4. Sess. XXIV. de ref., Const. „Inscrutabili“ § 6., Const. „Superna“ § 3.).

14. Ne ima priziv odgodne moći u stvarima duhovne pastve i dijeljenja sakramenata uopće (Const. „Inscrutabili“ § 4.).¹⁴⁾

15. Ne ima priziv odgodne moći, kada biskup štiti ili uspostavlja klauzuru redovnica, ili kada kazni one, koji su se ogriješili budi o osobe nastanjene u ženskim samostanima, budi o samu klauzuru redovnica, budi o upravu s njihovim imutkom; jednako ni onda, kada biskup redovite ili neredovite ispovjednike redovnica ispitu podvrgava, te ih odobrava odnosno zabacuje; nadalje, kada sili upravitelje na polaganje godišnjih računa vrhu uprave s imutkom redovnica; konačno, kada svrgava kapelane, sakristane i druge namještenike, koji služe redovnicama i njihovim crkvama (Const. „Ad militantis“ § 20., cap. 5. 9. 10. Sess. XXV. de reg. et mon., Const. „Inscrutabili“ § 5.).

16. Ne ima odgodne moći priziv proti vizitaciji biskupovoj, a tako ni proti mjerama u vizitaciji po biskupu uporavljenima; jednako ni proti mjerama po biskupu uporavljenima i izvan vizitacije u tu svrhu, da se uzdrži i obnovi crkvena disciplina pogledom na staleške dužnosti duhovnika (Const. „Ad militantis“ § 21., cap. 4. Sess. VI. de ref., cap. 1. Sess. XIII. de ref., cap. 4. Sess. XIV. de ref., cap. 8. Sess. XXI. de ref., cap. 1. 8. Sess. XXII. de ref., cap. 10. Sess. XXIV. de ref.).

17. Ne ima odgodne moći priziv, kada biskup sili na ispit one, koji su predloženi, izabrani i imenovani za crkvene nadarbine (Const. „Ad militantis“ § 22., cap. 13. Sess. VII. de ref.).

18. Ne ima mjesta prizivu, kada biskup „ex informata conscientia“ uskraćuje komu redove ili kada zaredjenoga suspendira od vršenja reda i službe (Const. „Ad militantis“ § 23., cap. 1. 3. Sess. XIV. de ref., cap. 16. Sess. XXIII. de ref.).

19. Ne ima odgodne moći priziv, kada biskup ustanovljuje rok, u kojemu redovnički poglavar izuzetoga redovnika — koji

¹⁴⁾ Isp. Const. Bened. XIV. »Firmandis« dd. VII. Id. Nov. 1744. (Bull. Bened. XIV. I, 193 ss.).

je boraveći stalno u samostanu počinio notorni i sablažnjivi prekršaj izvan samostana — mora kazniti i o ovršenoj kazni biskupa obavijestiti (Const. „Ad militantis“ § 24., cap. 14. Sess. XXV. de reg. et mon., Const. „Suscepti muneris“).

20. Ne ima odgovodne moći priziv proti cenzurama i inim mjerama preduzetima proti prilježnicima, a napose proti duhovnicima, koji u kući ili izvan nje drže sumnjive ženskinje (Const. „Ad militantis“ § 25., cap. 8. Sess. XXIV. de ref., cap. 14. Sess. XXV. de ref.).

21. Ne ima odgovodne moći priziv, kada biskup oduzima privilegij fori ili uporavljuje druge mjere proti duhovnicima, koji ne nose tonzuru i duhovničko odijelo (Const. „Ad militantis“ § 26., cap. Sess. XIV. de ref., cap. 6. Sess. XXIII. de ref.).

22. Ne ima odgovodne moći priziv, kada biskup naredjuje da se ispita, e da li tko ima potrebiti naslov za više redove (titulum ordinationis), te kada izriče, da li je ponudjeni naslov dostatan ili ne (Const. „Ad militantis“ § 27., cap. 2. Sess. XXI. de ref.).

23. Ne ima priziv odgovodne moći, kada biskup sazivlje stolni kaptol, da vijeća i zaključak stvori o stvarima, koje se ne tiču osobnog interesa biskupa i njegovih (Const. § 28., cap. 6. Sess. XXV. de ref.).

24. Ne ima priziv odgovodne moći, kada biskup u stolnim i zbornim kaptolima trećinu prihoda namjenjuje svagdašnjim distribucijama, te kada odredjuje, kako će se ovi prihodi na pojedine u koru prisutne razdijeliti (Const. „Ad militantis“ § 29., cap. 3. Sess. XXI. de ref., cap. 3. Sess. XXII. de ref.).

25. Ne ima priziv odgovodne moći, kada biskup privodi pobožne raspoložbe njihovoj namjeni (Const. „Ad militantis“ § 30., cap. 8. Sess. Sess. XXII. de ref.).

26. Ne ima odgovodne moći priziv proti vizitaciji hospitala (bolnica, gostinjac i sl.), bratovština, zavoda i inih pobožnih uredbi (zaklada), kao što ni proti odredbama i mjerama, koje biskup preduzima, da se u njima svima ispuni i ovrši ono, što su pobožni zakladatelji u pogledu bogoštovlja, spasa duša i tjelesnih djela milosrdja naredili (Const. „Ad militantis“ § 31., cap. 8. Sess. XXII. de ref.).

27. Ne ima priziv odgovodne moći, kada biskup nalaže bilježnicima da se podvrgnu ispitu, te kada im, pronašavši ih nesposobnima, zabranjuje bilo na vrijeme bilo za uvijek vršiti

bilježništvo u crkvenim stvarima; jednako ni onda, kada im uskraćuje (na vrijeme ili za uvijek) vršenje bilježništva u crkvenim stvarima radi povrjede zvaničnih dužnosti. (Const. „Ad militantis“ § 33., cap. 11. Sess. XXII. de ref.).

28. Ne ima priziv odgodne moći, kada biskup osniva sjemenište, te u svrhu uzdržavanja njegova odmjeruje i utjeruje prinos, što su ga dužni davati nadarbine, samostani, hospitali, crkve, ostala crkvena dobra i posjednici desetina; kada radi iste svrhe sjemeništu pripaja jednostavne nadarbine; kada sili nadarbenike, koji imaju dužnost predavati, da tu dužnost u sjemeništu vrše; konačno, kada izdaje odredbe i ine mjere, koje se odnose na upravu sjemeništa (Const. „Ad militantis“ § 34., cap. 18. Sess. XXIII. de ref.).

29. Ne ima priziv odgodne moći, kada biskup sili ekonomu i kapitularnog vikara, da mu polože račune o upravi biskupije za vrijeme sedisvakancije (Const. „Ad militantis“ § 35., cap. 16. Sess. XXIV. de ref.).

30. Ne ima odgodne moći priziv proti prijetnji sa cenzurom sententiae latae a jure kao ni proti već izrečenoj cenzuri hominis, izuzevši slučaj, da je cenzura ništetna; jednako ni proti odrješenju od cenzure (Const. „Ad militantis“ § 36.).

31. Ne ima priziv odgodne moći, kada biskup provodi ostale Tridentinske propise, koje mu je Tridentin i Konst. Pija IV. „Benedictus Deus“ povjerila, da ih provede (Const. „Ad militantis“ § 37., Const. „Benedictus Deus“ § 3.).

(Nastavit će se.)

